

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ผลกระทบของโครงสร้างตลาดและประสิทธิภาพต่อกำไรของ
ธนาคารพาณิชย์ไทย

ชื่อผู้เขียน

นางกุลกนิษฐ์ คมวัชรพงศ์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ประเสริฐ ไชยทิพย์ ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ศศิเพ็ญ พวงสายใจ กรรมการ

ดร. อัญชลี เจ็งเจริญ

กรรมการ

บทคัดย่อ

ในอดีตที่ผ่านมาโครงสร้างการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยมีลักษณะเป็นตลาดที่มีผู้แข่งขันน้อยรายค่อนข้างไปในเชิงการผูกขาด ซึ่งมีผลทำให้กิจการธนาคารเป็นกิจการที่ได้รับผลกำไรค่อนข้างมาก ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2533 ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายเปิดเสรีทางการเงิน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบการเงินไทยรวมทั้งผลกำไรของธนาคารพาณิชย์ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับการแข่งขันที่รุนแรงในอนาคต ดังนั้นในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงลักษณะการปรับตัวดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ (1) ศึกษาผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย 15 ธนาคารระหว่างปีพ.ศ. 2530-2534 ซึ่งเป็นช่วงก่อนและเริ่มดำเนินนโยบายการเงินเสรี และปีพ.ศ.2535-2539 ซึ่งเป็นช่วงหลังดำเนินนโยบายการเงินเสรี (2) ศึกษาผลกระทบของโครงสร้างตลาดและประสิทธิภาพต่อกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทย (3) ทดสอบสมมติฐานอำนาจตลาดและสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ

การศึกษาลักษณะการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยพบว่าภายหลังนโยบายการเงินเสรีธนาคารพาณิชย์ไทยมีการแข่งขันกันรุนแรงมากขึ้น ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ได้สูญเสียส่วนแบ่งตลาดทางด้านเงินฝากไปให้กับธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางและธนาคารพาณิชย์ขนาด

เล็กเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ยังสูญเสียส่วนแบ่งตลาดทางด้านเงินฝากไปให้กับบริษัทเงินทุนอีกด้วย เนื่องจากบริษัทเงินทุนได้กำหนดให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงกว่า

การศึกษาถึงผลกระทบของโครงสร้างตลาดและประสิทธิภาพของการดำเนินงานที่มีต่อผลกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทยได้ใช้สมมติฐานอำนาจตลาด(MP)และสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ(ES)เป็นตัวทดสอบ โดยที่สมมติฐานอำนาจตลาดจำแนกเป็น สมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน(SCP) โดยใช้การกระจุกตัว(CONC)เป็นตัววัด และสมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ(RMP)ซึ่งใช้ส่วนแบ่งตลาด(MS)เป็นตัววัด ส่วนสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพจำแนกเป็น สมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพทางด้านการจัดการทรัพยากร(ESX)ใช้ประสิทธิภาพทางด้านการจัดการทรัพยากร(X-EFF)เป็นตัววัด และสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพทางด้านขนาด(ESS)ได้ใช้ประสิทธิภาพทางด้านขนาด(S-EFF)เป็นตัววัด การศึกษานี้ใช้วิธีประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุด โดยอัตราส่วนของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์(ROA)หรืออัตราส่วนของกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(ROE)เป็นตัวแปรตาม สำหรับส่วนแบ่งตลาด(MS) การกระจุกตัว(CONC) ประสิทธิภาพทางด้านการจัดการทรัพยากร(X-EFF) ประสิทธิภาพทางด้านขนาด(S-EFF) อัตราการขยายตัวของสินทรัพย์(GAS) และอัตราการขยายตัวของเงินฝาก(GDS)เป็นตัวแปรอิสระ จากการศึกษาพบว่าตัวแปรส่วนแบ่งตลาด(MS) และการกระจุกตัว(CONC)มีความสัมพันธ์กันสูงจึงได้แยกตัวแปรทั้งสองในการทดสอบสมการ

ในกรณีของข้อมูลสำหรับธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ การทดสอบที่ใช้ตัวแปรการกระจุกตัวเมื่อกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์เป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่าไม่ได้ให้การสนับสนุนทั้ง 4 สมมติฐาน ในขณะที่การทดสอบซึ่งใช้ตัวแปรส่วนแบ่งตลาดเมื่อกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์เป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่าให้การสนับสนุนสมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ (RMP) เพราะส่วนแบ่งตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในกรณีของข้อมูลจำแนกเป็นรายปีของธนาคารพาณิชย์ไทย การทดสอบที่ใช้ตัวแปรการกระจุกตัวเมื่อกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่าให้การสนับสนุนสมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน(SCP) เนื่องจากการกระจุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการทดสอบที่ใช้ตัวแปรส่วนแบ่งตลาดเมื่อกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่า สนับสนุนสมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน(SCP) เนื่องจากการกระจุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนกรณีของข้อมูลจำแนกเป็นรายกลุ่มขนาดของธนาคารพาณิชย์ไทย การทดสอบที่ใช้ตัวแปรการกระจุกตัวเมื่อกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กให้การสนับสนุนสมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน(SCP) เนื่องจากการกระจุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการทดสอบที่ใช้ตัวแปรส่วนแบ่งตลาดเมื่อกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางให้การสนับสนุนสมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ(RMP) เนื่องจากส่วนแบ่งตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสนับสนุนสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพทางด้านการจัดการทรัพยากร(ESX) เนื่องจากประสิทธิภาพทางด้านการจัดการทรัพยากรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กกรณีกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่าให้การสนับสนุนสมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ(RMP) เนื่องจากส่วนแบ่งตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปจากผลการศึกษาพบว่ากำไรของธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถอธิบายได้โดยสมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน(SCP) สมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ(RMP) และสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพทางด้านการจัดการทรัพยากร(ESX)